

ملاقات رئیس مرکز مطالعات آفریقا با رئیس مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه و رئیس دانشگاه اتیوپی

جناب آقای قادری رئیس مرکز مطالعات خاورمیانه و آفریقای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه در سفر به اتیوپی با مقامات علمی - پژوهشی و سیاسی آن کشور مذاکرات و ملاقات‌هایی انجام داد که اهم آن ملاقات‌ها به صورت زیر است:

الف - در ملاقات با جناب آقای پروفیسور کینفه آبراهام رئیس مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی

در این دیدار امضاء یادداشت تفاهم همکاری علمی و پژوهشی را برای بنا نهادن سنگ بنای ارتباطات آینده بین این دو مرکز تحقیقاتی و پژوهشی امضا نمودند. وی ضمن ابراز خرسندی از سفر جناب آقای قادری و فراهم شدن زمینه امضای یادداشت تفاهم همکاری، به بیان تاریخچه تأسیس این مؤسسه و کشورهای کمک کننده به شکل‌گیری آن اشاره نمود. با بیان این مطلب که مؤسسه مذکور وظیفه آموزش سفیران تازه منصوب شده اتیوپیایی به مقام سفارت را برعهده داشته و علاوه براین، اقدام به برگزاری دوره‌های

آموزشی برای سفرای فعلی و آموزش کادر دیپلماتیک وزارت امور خارجه اتیوپی می‌نماید، اظهار داشت که این مؤسسه سمینارهایی را در زمینه موضوعات مختلف منطقه‌ای و بین‌المللی نیز برگزار می‌نماید. رییس مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی با بیان اینکه تاکنون تألیفات بسیاری را در خصوص موضوعات مختلفی همچون بحران در منطقه زیر صحرا، روابط اتیوپی و اریتره، بحران سومالی، بحران دارفور سودان و ... روانه بازار کتاب نموده است، عنوان داشت که فصلنامه، ماهنامه و نشریات ادواری نیز در خصوص موضوعات مختلف سیاسی منطقه‌ای و بین‌المللی نیز چاپ و توزیع می‌گردد.

مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی موظف به جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز دستگاه‌های تصمیم‌گیر داخلی و همچنین تهیه و ارائه گزارشهای تحلیلی برای نهادهای مرتبط داخلی به ویژه در زمینه سیاست خارجی برای وزارت امور خارجه و مجلس نمایندگان اتیوپی می‌باشد که این امر نشان از اهمیت فعالیتهای این مرکز دارد. این مؤسسه که با کمک برخی کشورهای اروپایی و عربی سال‌ها قبل تأسیس گردید دارای کتابخانه‌ای با بیش از ۵۰۰۰ جلد از کتب مختلف در حوزه های گوناگون است که تاریخ انتشار آنها از سال ۲۰۰۰ به بعد می‌باشد و در مقایسه با کتابخانه دانشگاه آدیس‌آبابا که قدمت کتب و نشریات آن به بیش از ۱۰ سال می‌رسد، مجموعه‌ای با ارزش می‌باشد که مورد استفاده محققین، تحلیلگران سیاسی و اجتماعی و مقامات سیاسی اتیوپیایی قرار می‌گیرد. علاوه بر این، این مؤسسه دارای یک سایت الکترونیکی برای بهره‌برداری مقامات بلند پایه اتیوپیایی از اطلاعات و مقالات و تحلیل‌های موجود در آن می‌باشد.

جناب آقای قادری رییس مرکز مطالعات آفریقایی دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

با اشاره به این مطلب که این دومین سفر و بازدید ایشان از کشور اتیوپی و مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی است، عنوان داشت که دپارتمان ایشان یادداشت تفاهم‌هایی مشابهی با کشورهای آفریقایی همچون آفریقای جنوبی، تونس و... برای ایجاد زمینه همکاری علمی و پژوهشی و گسترش این قبیل تبادلات علمی را امضاء نموده است. اولویت سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران گسترش روابط با کشورهای آفریقایی در ابعاد مختلف می‌باشد. ایشان در ادامه با اشاره به اهمیت اتیوپی در منطقه شاخ آفریقا، در مورد تحولات منطقه به ویژه بحران سومالی از طرف اتیوپیایی استفسار نمود.

آقای پروفسور پس از ارائه گزارش مبسوطی از فعالیتهای مؤسسه تحت مدیریت خود، عنوان داشت که ایشان به عنوان سفیر سیار دولت اتیوپی برای شرکت در سمینارها و اجلاس‌های بین‌المللی مهم و همچنین به عنوان نماینده دولت اتیوپی عضو کمیته میانجی‌گری در پروسه صلح دارفور سودان می‌باشد. وی اشاره نمود قبلاً در مجموعه گروه کشورهای ایگاد مشغول به فعالیت بوده که بنا به درخواست دولت اتیوپی به عنوان سفیر سیار این کشور برای شرکت در اجلاس‌های مهم منطقه‌ای و بین‌المللی در نظر گرفته شده است. پس از آن نیز مسئولیت مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی به وی واگذار شده است که بر همین اساس نیز سمینارها و کنفرانسهای منطقه‌ای بسیاری را هدایت نموده است. از آن جمله می‌توان به کنفرانس ۱۹۹۷ در نایروبی و ۱۹۹۸ در آدیس‌آبابا به عنوان آغاز این نوع فعالیت اشاره کرد. وی با اشاره به سفر رسمی وزیر امور خارجه سابق کشورمان به اتیوپی در سال ۲۰۰۲ عنوان نمود که سمینار مشترکی توسط مؤسسه وی و سفارت جمهوری اسلامی ایران در هتل شرایتون آدیس‌آبابا برگزار گردید.

در ادامه عنوان شد که در حال حاضر دولت سودان از وی درخواست نموده است برای مشارکت فعال در روند صلح دارفور در آن کشور مقیم گردد که ایشان به دلیل مشغله کاری بسیار در آدیس آبابا، این درخواست را رد نموده است؛ ولی موظف گردیده هر ماه دوبار به خارطوم سفر نماید. بر همین اساس نیز می‌بایستی برای شرکت در کمیته میانجی‌گری صلح دارفور به خارطوم سفر نماید. وی در پاسخ به این سؤال که چه کشورهایی عضو این کمیته می‌باشند عنوان داشت که هلند، انگلیس، ایتالیا، نروژ، آمریکا، دولت سودان، گروه SPLM، سازمان ملل متحد و اتحادیه آفریقا از اعضای مشارکت‌کننده در این کمیته می‌باشند.

وی در پاسخ به این سؤال که چه کشورهایی در تشدید بحران دارفور نقش دارند؟ با انتقاد از بعضی از کشورهای منطقه عنوان داشت که بعضی از این کشورها آشکارا در این موضوع دخالت می‌نمایند باعث بی‌ثبات کردن این منطقه می‌باشد. ایشان با رد کردن موضوع دخالت منفی کشورهای غربی در این بحران گفت که آنها به دنبال دامن زدن به بحران نمی‌باشند چرا که آنها می‌خواهند ثبات در منطقه برقرار شود تا بتوانند از طریق شرکت‌های خود به استخراج منابع و ذخایر موجود منطقه اقدام نمایند.

بنا به گفته ایشان، عملکرد هیأت حاکمه دولت سودان که تحت سیطره گروه نژادی عرب - آفریقایی می‌باشد باعث گردیده تا بحران دارفور برخلاف آنچه توسط برخی به عنوان یک اختلاف و درگیری مذهبی عنوان می‌شود، دارای جنبه نژادی و قومی بشود. چرا که کلیه مردم ساکن در منطقه دارفور مسلمان می‌باشند که از نژاد آفریقایی سیاه پوست می‌باشند و از ظلم و ستم نژاد عرب - آفریقایی حاکم بر دولت این کشور به شدت

ناراضی هستند. آنها نیز همانند مردم جنوب سودان خواهان یک حکومت محلی، امکان سهمی شدن در قدرت، توزیع ثروت در منطقه خود که دارای ذخایر زیرزمینی بسیاری است، می‌باشند. ایشان در ادامه افزود که تنها راه‌حلی را که می‌توان برای فیصله دادن این بحران در نظر گرفت، عبارتست از: (۱) سهمی نمودن مردم منطقه دارفور در قدرت و حکومت (۲) توزیع عادلانه ثروت بین مردم این منطقه (۳) خلع سلاح گروه مسلح جانجوید و ممانعت از ایجاد بحران توسط این گروه (۴) فراهم آوردن زمینه اعتماد برای گروه‌های معارضی که هنوز اقدام به امضای توافقنامه صلح با دولت ننموده‌اند.

در ادامه با اشاره به تمایل دولت سودان به حل و فصل این بحران، عنوان نمود که تعدد نیروهای معارض که برخی از آنها اقدام به امضای قرارداد صلح با دولت سودان نموده‌اند و برخی دیگر که از امضای این قرارداد طفره می‌روند، باعث گردیده است تا رسیدن به یک توافق و صلح جامع بسیار مشکل و دشوار شود. در نتیجه، دولت سودان می‌بایستی در قدم اول اقدام به حاشیه راندن گروه جانجوید از طریق خلع سلاح آن (که توسط خود دولت تسلیح و تجهیز شده است) و همچنین ایجاد محدودیت برای تردد آزادانه افراد این گروه در منطقه که با اقدامات خود اقدام به ایجاد وحشت و کشتار افراد بی‌گناه می‌کنند، زمینه برقراری امنیت و ثبات را در منطقه فراهم نماید. به عقیده وی بحران منطقه مسلمان نشین دارفور از زمانی آغاز گردید که قرارداد صلح بین دولت سودان با شورشیان جنوب امضاء گردید و به موجب آن امتیازاتی به مردم آن منطقه داده شد. چرا که مردم منطقه دارفور که از تبعیض نژادی رنج می‌بردند، احساس نمودند که فراموش شده‌اند و به همین منظور برای احقاق حقوق از دست رفته خود به مخالفت با دولت سودان پرداختند.

گروه معارض «عدالت و مساوات» (JEM) که در اسمره مستقر و از حمایت‌های دولت اریتره برخوردار می‌باشد، از جمله گروه‌های معارضی می‌باشد که از امضای موافقتنامه صلح با دولت سودان طفره رفته است. این گروه به دلیل انزوای دولت اریتره تصمیم گرفته است تا مقر خود را از اسمره به مرکز دیگری که به احتمال زیاد آدیس‌آبابا خواهد بود منتقل نماید تا بتواند با برقراری ارتباطات که در اسمره به دلیل انزوای سیاسی اسمره زمینه آن فراهم نبود، دستور کار حزبی خود را دنبال نماید.

رئیس مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی در مورد سومالی با اشاره به تهدید ایجاد شده توسط گروه اسلام‌گرای دادگاه‌های شریعت، عنوان نمود که دولت اتیوپی با صبر تحولات موجود را دنبال می‌نمود تا اینکه واحدهای آن توسط این گروه مورد حمله قرار گرفتند و پس از آن نیز فتوای جهاد علیه اتیوپی داده شد. این امر باعث گردید تا اتیوپی برای دفع تهدید علیه منافع ملی خود وارد جنگ با این گروه شود. دولت اتیوپی در این جنگ از هیچ کشوری کمک دریافت ننمود چرا که این اقدام در راستای رفع تهدید علیه حاکمیت و منافع ملی اتیوپی بود و بر همین اساس نیز رأساً اقدام به جنگ بدون دریافت دستوری از جانب کشور ثالثی برای این کار نمود. در حال حاضر، دولت انتقالی در حال مذاکره با سران قبایل و گروه‌های موحد برای یافتن یک راه‌حل مسالمت‌آمیز برای بحران کشور سومالی می‌باشد. سپس، وی به شرح وظایف مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه به پرداخت و گفت مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی به عنوان یک نهاد مستقل تحقیقاتی به دنبال قانون شماره ۵/۱۹۹۶ شورای وزیران با اهداف زیر تأسیس گردید:

الف) انجام فعالیتهای تحقیقاتی و آموزشی که به منظور ارتقای همکاری و همیاری بین کشور اتیوپی و جامعه بین‌المللی با هدف تضمین نظارت مستمر دموکراتیک و حقوق بشری که در قانون اساسی این کشور برای تمامی شهروندان اتیوپیایی در نظر گرفته شده است.

ب) تحکیم صلح و ثبات به همراه افزایش توسعه اقتصادی و اجتماعی

ج) کمک به تحکیم روابط میان کشورهای شاخ آفریقا براساس اعتماد و احترام

متقابل و همچنین براساس بسط و گسترش منافع مشترک

د) بررسی زمینه‌های بالقوه گسترش و افزایش امنیت، ثبات و توسعه در کشور اتیوپی

و در منطقه شاخ آفریقا از طریق فعالیتهای تحقیقاتی و مهیا ساختن زمینه‌های حمایت

معنوی و عملی از طریق برنامه‌های انتشاراتی و آموزشی مؤسسه

ه) ارتقای همکاری میان کشورهای شاخ آفریقا و جامعه بین‌المللی با هدف تقویت

صلح و توسعه پایدار در منطقه

و) ارتقای ایجاد و توسعه روابط براساس منافع مشترک با سایر مناطق جهان

مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی دارای وظایف و اختیاراتی به شرح

ذیل می‌باشد:

۱) هدایت و انتشار مطالعات انتخاب سیاست در خصوص موضوعات مرتبط با صلح و

توسعه

۲) بازنگری اجرا و مداومت سیاست‌ها و اصول مرتبط با ایجاد نهادهای دموکراتیک،

نظارت بر موضوع حقوق بشر و حفظ صلح و ثبات

- ۳) انجام تحقیقات و مطالعات و هدایت برنامه‌های آموزشی در نظر گرفته شده برای گسترش فرهنگ دموکراسی و حل و فصل مسألت‌آمیز درگیری‌ها
- ۴) تضمین نظارت دقیق بر حقوق بشر و گسترش حکمرانی مطلوب که با ویژگی‌های مسئولیت پذیری، شفافیت و اعتماد عمومی از طریق تبلیغ توسعه و تحکیم نهادهای دموکراتیک
- ۵) جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات درخصوص موضوعات مرتبط با صلح و توسعه و ارسال نتایج آن برای نهادهای مرتبط
- ۶) کمک و مساعدت برای حل و فصل مسألت‌آمیز درگیری‌ها در سطوح ملی و منطقه‌ای
- ۷) هدایت برنامه‌های آموزشی در نظر گرفته شده برای ارتقای صلح پایدار و توسعه با تأکید ویژه بر روشهای صلح آمیز حل و فصل منازعات
- ۸) هماهنگی برای برگزاری سمینارها، کارگاه‌های آموزشی، سمپوزیوم‌ها و کنفرانسها به منظور در اختیار گذاردن معلومات و تجربیات عملی
- ۹) ایجاد روابط کاری با آژانسهای دولتی و بین‌المللی، سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی که دارای اهداف مشابهی می‌باشند.
- ۱۰) چاپ و نشر نتایج مطالعات و فعالیتهای تحقیقاتی

ب - همچنین جناب آقای قادری مذاکراتی با جناب آقای پروفیسور آندریاس اشتی رییس دانشگاه آدیسی‌آبابا انجام داد.

در این دیدار وی با اشاره به هدف از انجام سفر به اتیوپی که امضای یک یادداشت تفاهم

همکاری علمی و آموزشی با مؤسسه مطالعات بین‌المللی صلح و توسعه اتیوپی (EIIPD) صورت گرفت، شرح مبسوطی از اقدامات و فعالیتهای مرکز مطالعات خاورمیانه عربی و آفریقای وزارت امور خارجه کشورمان در حوزه‌های برگزاری سمینار، میزگرد تخصصی، آموزشهای دیپلماتیک و ... پرداخت. در ادامه نیز به بیان تاریخچه تأسیس دانشگاه‌ها در ایران و اینکه در حال حاضر انبوهی از دانشجویان در رشته‌های مختلف درسی در مقاطع مختلف تحصیلی در حال تحصیل می‌باشند، عنوان نمود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی با برنامه‌ریزی دولت تلاش گردید تا سطح سواد که در شهرها ۳۰ الی ۴۰ درصد بود را به طرز چشمگیری افزایش دهند. دولت جمهوری اسلامی ایران با طرح سوادآموزی در روستاها که تقریباً افراد بی سواد بودند، نرخ باسوادی را افزایش داده است. در حال حاضر، در شهر تهران ۱۵ دانشگاه وجود دارد که این خود نشان از اهمیت ارتقای علمی و فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران است. با کشورهای مختلفی در آسیا، اروپا و آفریقا روابط علمی و پژوهشی داریم. ایشان با اشاره به تأسیس دانشکده روابط بین‌الملل در وزارت امور خارجه به تشریح وظایف و اختیارات آن پرداخت.

آقای پروفسور آندریاس اشته رییس دانشگاه آدیس آبابا عنوان نمود که آموزش عالی بنا به دلایل داخلی و خارجی مورد غفلت قرار گرفته است. در زمان هایله سلاسی امپراطور وقت اتیوپی بیشتر به آموزش قشر نظامی اهمیت می‌داد و در بعد خارجی نیز کمکهای دوجانبه از طرف کشورهای غربی به ویژه آمریکا بر آموزش ابتدایی متمرکز شده بود. آنها معتقد بودند که آموزش ابتدایی اساسی‌تر از آموزش عالی می‌باشد و بر همین اساس نیز، کلیه امکانات نیز بدان سمت هدایت گردید. آموزش ابتدایی نیز به دلیل عدم وجود معلمین

ورزیده از کیفیت خوبی برخوردار نمی‌باشد. آموزش عالی در اتیوپی از ۱۰ الی ۱۲ سال قبل مورد توجه قرار گرفت و تلاش گردید تا دانشگاه‌های جدید ساخته شوند که در همین راستا تا پایان سال، ۲۰ دانشگاه به بهره‌برداری می‌رسند. یکی از اهداف هزاره جدید (سوم) کاهش بی‌سوادی و ارتقای فرهنگی جامعه می‌باشد که دولت اتیوپی سرمایه‌گذاری در این زمینه را شروع نموده است. اما هنوز تا استانداردها فاصله بسیاری داریم و از طرفی برخی رشته‌ها مانند رشته کشاورزی در دانشگاه آدیس‌آبآبا که از قدیمی‌ترین دانشگاه‌های موجود در کشور می‌باشد وجود ندارد. دولت تصمیم گرفته است تا با ایجاد زمینه‌های تحصیل در داخل کشور از اعزام دانشجو تا حد امکان به خارج از کشور به دلیل هزینه‌بر بودن و همچنین عدم وجود تضمینی برای بازگشت دانش‌آموختگان به کشور، اجتناب ورزد. لذا همکاری با کشورهای دیگر در این حوزه برای اتیوپی اهمیت بالایی دارد و ما در حال بررسی زمینه ایجاد مقطع دکترا در این دانشگاه هستیم که در این رابطه با اروپا و آمریکا نیز در حال مذاکره هستیم.

رییس دانشگاه آدیس‌آبآبا با بیان این مطلب که «بازدید از مراکز علمی دو کشور بسیار حائز اهمیت است چرا که این امکان را می‌دهد تا با ظرفیتهای یکدیگر بیشتر آشنا شویم» ابراز امیدواری نمود که «این امکان فراهم شود تا از دانشگاه‌های ایران بازدید داشته باشیم». نامبرده در ادامه اظهار داشت که به دنبال ایجاد کرسی‌های مختلف در مقاطع دکترا در دانشگاه می‌باشند و از کشورهایی که بخواهند در این زمینه کمک نمایند استقبال می‌شود. بطور مثال، در دیدار اخیر نخست وزیر ایتالیا از اتیوپی در حاشیه هشتمین اجلاس سران اتحادیه آفریقا، کرسی هنر، مطالعات ایتالیا ایجاد و ایشان نیز مدرک

افتخاری از این دانشگاه دریافت نمود. همچنین، رییس جمهور یمن پیشنهاد ایجاد کرسی زبان عربی را در این دانشگاه ارائه نمود و اهمیت ایجاد این کرسی بدین دلیل است که تعداد زیادی از دانشجویان عرب زبان اتیوپیایی در حال تحصیل در این دانشگاه می‌باشند. ما منابع عربی زیادی در کتابخانه داریم که به دلیل عدم آشنایی با زبان عربی امکان استفاده از اسناد تاریخی برای طرف اتیوپیایی وجود ندارد. ما رشته حکمت اسلامی در دانشگاه داریم اما استادی در این زمینه که تبحر لازم را برای تدریس داشته باشد نداریم تا در این زمینه نیز بتوانیم زمینه ارائه مدرک مربوطه را فراهم آوریم. از جمله حوزه‌هایی که نیازمند کمک و مساعدت می‌باشیم مطالعات منطقه‌ای به ویژه منطقه خاورمیانه می‌باشد. در حقیقت اتیوپی بخشی از خاورمیانه است که ارتباطات آن با کشورهای مسلمان بخش عظیمی از تاریخ این کشور را تشکیل می‌دهد. بطور مثال، تمدن و تاریخ اتیوپی با سودان، یمن، جیبوتی و سومالی گره خورده و لذا این یکی از مهمترین حوزه‌های مطالعاتی می‌تواند باشد.

تبادل دانشجوی و استاد و انجام بازدیدهای رسمی از مراکز علمی و آموزشی به همراه بررسی ایجاد کرسی‌های مختلف در زمینه‌های مورد نیاز همانند مطالعات خاورمیانه می‌تواند بسیار مثمرتر باشد.

جناب آقای قادری با تشکر از رییس دانشگاه آدیس‌آبابا برای ارائه اطلاعات، عنوان نمود جمهوری اسلامی ایران پیشرفتهای علمی بسیاری نموده است که این امر نتیجه توجه به مقوله آموزش پس از پیروزی انقلاب اسلامی بوده است. دانشگاه‌های مختلفی در کشورهای مختلف از جمله دانشگاه آزاد در دبی، لبنان و زنگبار با هدف ارائه خدمات علمی

و آموزشی ایجاد شده‌اند. جمهوری اسلامی ایران آمادگی تبادل استاد با طرف اتیوپیایی را دارد و ایجاد کرسی زبان فارسی با توجه به این مطلب که در کشور ۷۰ میلیونی ایران و کشورهای همسایه آن نظیر افغانستان، تاجیکستان و بخشی از پاکستان با آن تکلم می‌شود می‌تواند به طرف اتیوپیایی پیشنهاد شود. در دانشگاه عین الشمس مصر کرسی زبان فارسی دایر است و در لبنان و کشورهای همسایه نیز به این امر مبادرت شده است.

آقای پروفیسور آندریاس اشته با اشاره به توانمندیهای جمهوری اسلامی در عرصه علم و فناوری خواستار ایجاد یک دانشگاه مهندسی برای کمک به طرف اتیوپیایی جهت رسیدن به استانداردهای بین‌المللی در این زمینه شد. ایشان با بیان اینکه علم نانو تکنولوژی یکی از علومی است که به عنوان کلید پیشرفت مطرح می‌باشد خواستار مساعدت به طرف اتیوپیایی در این زمینه گردید. همچنین خواستار اعزام استاد از ایران جهت تدریس در رشته حقوق اسلامی شد. وی در ادامه افزود که کشور ترکیه اقدام به ایجاد یک پارک صنعتی با هدف آموزش حرفه‌ای نیروهای فنی خواهد نمود تا بدین وسیله ضمن ایجاد مهارت فنی، زمینه ایجاد اشتغال زایی در جامعه اتیوپی فراهم آید. حوزه دیگر که ایشان برای همکاری با طرف ایرانی پیشنهاد نمود، آموزش نیروهای اتیوپیایی در زمینه تجارت (Business) به عنوان یک رشته جوان در اتیوپی می‌باشد. ایجاد رشته مهندسی انرژی از جمله درخواستهای دیگر طرف اتیوپیایی برای همکاری بین طرفین در حوزه آموزش و کرسی علم آموزی در اتیوپی بوده است.